

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 14. juuni 2018
(OR. en)

10128/18

Institutsioonidevaheline
dokument:
2018/0251 (NLE)

ATO 35
CADREFIN 107

ETTEPANEK

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Jordi AYET PUIGARNAU, direktor
Kättesaamise kuupäev:	13. juuni 2018
Saaja:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2018) 466 final
Teema:	Ettepanek: NÕUKOGU MÄÄRUS millega kehtestatakse Leedu Ignalina tuumaelektrijaama dekomisjoneerimise abiprogramm (Ignalina programm) ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EL) nr 1369/2013

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2018) 466 final.

Lisatud: COM(2018) 466 final

Brüssel, 13.6.2018
COM(2018) 466 final

2018/0251 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU MÄÄRUS

**millega kehtestatakse Leedu Ignalina tuumaelektrijaama dekomisjoneerimise
abiprogramm (Ignalina programm) ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EL)
nr 1369/2013**

{SWD(2018) 342 final}

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

Käesolevas ettepanekus on kohaldamise alguskuupäevana ette nähtud 1. jaanuar 2021 ja see on koostatud 27 liikmesriigist koosnevale liidule, mis on kooskõlas Ülemkogule 29. märtsil 2017 laekunud Ühendkuningriigi teatega tema kavatsuse kohta lahkuda Euroopa Liidust ja Euratomist, tuginedes Euroopa Liidu lepingu artiklile 50.

Põhjused ja eesmärgid

Ignalina tuumaelektrijaam, mis asub Visaginase linna lähedal, koosneb kahest ülivõimsast kanalreaktorist (RBMK-1500 reaktorid), mis on sama tüüpi nagu Tšornobõlis. Selle tuumaelektrijaama dekomisjoneerimine aitab suurendada tuumaohutust piirkonnas ja kogu ELis.

Seega on Ignalina programmi (edaspidi „programm“) üldeesmärk aidata Leedul toime tulla Ignalina tuumaelektrijaama dekomisjoneerimise kiirgusohutuse probleemidega. Peale selle pakub programm häid võimalusi teadmiste loomiseks ja ELi liikmesriikide toetamiseks nende dekomisjoneerimisprogrammide elluviimises, eelkõige nendes liikmesriikides, kes peavad dekomisjoneerima grafiitaeglustiga tuumareaktorid.

Programmi on rakendatud mitme eelarveperioodi vältel ja see on kavas lõpetada 2038. aastaks. Praeguse mitmeaastase finantsraamistiku alusel (2014–2020) antava toetuse abil peaks programmiga saavutatama olulised vahe-eesmärgid, kuid selles kavandatud dekomisjoneerimisega seotud lahendamata peamiste kiirgusohutuse probleemidega tegelemiseks on vaja ikkagi suuri summasid. Nende reaktorite dekomisjoneerimine on esmakordne sedalaadi tegevus, millega kaasnevad sellised tehnilised ülesanded nagu grafiitkoostude demonteerimine ja sellest tekkiva suure koguse kiiritatud grafiidi käitlemine.

Programm sai alguse Leedu Euroopa Liiduga ühinemise läbirääkimiste kontekstis. Leedu kohustus ühiselt kokku lepitud tähtajaks sulgeda ja seejärel dekomisjoneerida kaks sovetiajal projekteeritud tuumareaktorit on sätestatud Leedu ühinemislepingus⁽¹⁾. Näidates üles solidaarsust ja tunnistades, et Ignalina tuumaelektrijaama tegevuse lõpetamine on pikaajaline ning seotud erakordse rahalise koormaga, võttis Euroopa Liit Leedu ühinemislepingu⁽²⁾ protokolli nr 4 alusel kohustuse Ignalina tuumaelektrijaama dekomisjoneerimist vastavalt tegelikele maksevajadustele ja kasutusuuatlikkusele rahaliselt toetada.

Leedu on täitnud õigel ajal oma ühinemislepinguga võetud kohustuse reaktorid sulgeda⁽³⁾. Euroopa Liidu Nõukogu võttis Leedu ühinemislepingu⁽⁴⁾ protokolli nr 4 (Ignalina tuumaelektrijaama kohta Leedus) alusel pärast 2006. aastat vastu dekomisjoneerimist

¹ ELT L 236, 23.9.2003, lk 33 ja 944.

² Artikli 3 lõige 1: „Tunnistades, et Ignalina tuumaelektrijaama tegevuse lõpetamine on pikaajaline ning paneb Leedule erakordse rahalise koorma, mis ei vasta riigi suurusele ega majanduslikule tugevusele, annab liit ka pärast 2006. aastat solidaarsuse tõttu Leeduga piisavat lisaabi püüdlustele lõpetada tuumaelektrijaama tegevus.“ Artikli 3 lõige 2: „Sel eesmärgil kestab Ignalina programm katkematult ja seda pikendatakse üle 2006. aasta. Pikendatud Ignalina programmi käsitlevad rakendussätted võetakse vastu [...] ning need jõustuvad hiljemalt finantsperspektiivi lõppemise kuupäeval, [...]“. Artikli 3 lõige 4: „Pikendatud Ignalina programmi kohased keskmised assigneeringud peavad järgmise finantsperspektiivi kehtivusajal olema asjakohased. Nende vahendite kavandamine põhineb tegelikel maksevajadustel ja suutlikkusel toetust vastu võtta.“ (2003. aasta ühinemisakti protokoll nr 4 Ignalina tuumaelektrijaama kohta Leedus (ELT L 236, 23.9.2003, lk 944)).

³ Ignalina tuumaelektrijaama 1. reaktor suleti 2004. aastal ja 2. reaktor 2009. aastal.

⁴ Vt joonealune märkus 2.

käsitlevad järjestikused määrused^(5,6). Lisaks ELi rahalisele toetusele on algusest peale Ignalina programmi toetanud rahvusvahelised rahastajad (ELi liikmesriigid, Norra ja Šveits), kes on panustanud Ignalina Rahvusvaheline Dekomisjoneerimise Toetusfondi, mida valitseb Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupank.

- **Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega**

Programmi eesmärki on aastate jooksul muudetud, et rahuldada paremini vajadusi ja tagada jaama ohutu dekomisjoneerimine: esialgu ja kuni 2013. aastani kavandati Euroopa Liidu abiga toetada nii Leedu jõupingutusi asjaomaste reaktorite sulgemiseks ja dekomisjoneerimiseks kui ka tema tuumaelektrijaama varase sulgemise tagajärgedega tegelemiseks; hiljem, 2014. aastal piirati programmi kohaldamisala dekomisjoneerimistegevusega, st ohutusmeetmetega; järgmises etapis soovitatakse aga keskendada programm sellisele dekomisjoneerimistegevusele, mis hõlmab kiirgusohutuse probleeme.

Kasutatud tuumkütuse ja radioaktiivsete jäätmete kõrvaldamine sügavates geoloogilistes kihtides ladustamise hoidlasse ei kuulu programmi kohaldamisalasse ja jääb liikmesriigi kohustuseks vastavalt asjaomasele nõukogu direktiivile 2011/70/Euratom, mis käsitleb kasutatud tuumkütuse ja radioaktiivsete jäätmete vastutustundlikku ja ohutut käitlemist.

- **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

Kooskõlas Rooma deklaratsiooniga⁽⁷⁾ peaks ELi eelarve kaudu olema võimalik edendada Euroopa turvalisust ja julgeolekut; see on mõde, mille edasiarendamisele Ignalina tuumajaama dekomisjoneerimise abiprogramm on seni kaasa aidanud ja võib veelgi kaasa aidata. Ignalina programmiga saavutatav peamine positiivne mõju on tõepoolest kiirgusohu vähendamine töötajate, üldsuse ja keskkonna jaoks Leedus, aga ka kogu ELis.

Programm on kooskõlas ELi tuumaohutuse õigusraamistikuga; programmi seisukohast on olulised eelkõige i) nõukogu direktiiv 2011/70/Euratom, millega luuakse ühenduse raamistik kasutatud tuumkütuse ja radioaktiivsete jäätmete vastutustundlikuks ja ohutuks käitlemiseks; ii) nõukogu direktiiv 2009/71/Euratom, millega luuakse tuumaseadmete tuumaohutust käsitlev ühenduse raamistik, ja seda muutev nõukogu direktiiv 2014/87/Euratom; iii) nõukogu direktiiv 2013/59/Euratom, millega kehtestatakse põhilised ohutusnormid kaitseks ioniseeriva kiirgusega kiiritamisest tulenevate ohtude eest.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

- **Õiguslik alus**

Programmi õiguslik alus on sätestatud 2003. aasta ühinemislepingu⁽³⁾ protokollis nr 4, mille kohaselt annab liit ka pärast 2006. aastat solidaarsuse tõttu Leeduga piisavat ühenduse lisaabi püüdlustele lõpetada tuumaelektrijaama tegevus.

⁵ Nõukogu 21. detsembri 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1990/2006, mis käsitleb Tšehhi Vabariigi, Eesti, Küprose, Läti, Leedu, Ungari, Malta, Poola, Sloveenia ja Slovakkia ühinemisaktile lisatud protokollis nr 4 (Ignalina tuumaelektrijaama kohta Leedus) rakendamist „Ignalina programm“ (ELT L 411, 30.12.2006, lk 10).

⁶ Nõukogu 13. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1369/2013 liidu toetuse kohta tuumarajatiste dekomisjoneerimise abiprogrammile Leedus (ELT L 346, 20.12.2013, lk 7).

⁷ 27 liikmesriigi ning Euroopa Ülemkogu, Euroopa Parlamendi ja Euroopa Komisjoni juhtide deklaratsioon (25. märts 2017):

<http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2017/03/25/rome-declaration/pdf>

Euroopa Liidu Nõukogu õigustalituse kinnitas selle õigusliku aluse nõukogu määruse (EL) nr 1369/2013 vastuvõtmise protsessis.

- **Subsidiaarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)**

Ignalina programm tuleneb Leedu ühinemislepingust ja on Euroopa Liidu kohustus Leedu vastu. Programm kuulub nõukogu direktiivi 2011/70/Euratom kohaselt Leedu riikliku programmi kohaldamisalasse.

Programmi ELi lisaväärtust on selle algusest peale alati määratud tuumaohutusest ja rahalisest leevendusest lähtudes. ELi kaasrahastamise puudumine avaldaks tõenäoliselt negatiivset mõju dekomisjoneerimisprotsessile kui sellisele, mis omakorda võib otseselt mõjutada töötajate, üldsuse ja keskkonna ohutust. Programm loob oma praeguses arengujärgus sellega seoses endiselt väärtust, arvestades lahendamata kiirgusohutuse probleeme, kuid selle panus dekomisjoneerimise edenedes loomulikult väheneb.

Lisaks võib programm luua täiendavat ELi lisaväärtust suurema keskendumise kaudu teadmiste jagamisele, mis on tähtis teistes liikmesriikides dekomisjoneerimiskavade elluviimisel esinevate sarnaste probleemide lahendamiseks⁸. Praegu on Euroopas lõplikult suletud üle 90 tuumareaktori, kuid täielikult dekomisjoneeritud on kõigest kolm neist. Seega on tuumareaktorite demonteerimise kogemus Euroopas (samuti rahvusvahelisel tasandil) piiratud. Programmi panus Ignalina reaktorite demonteerimise tagamisse toob kaasa selliste väga asjakohaste kogemuste ja oskusteabe täiendava loomise, mis võivad osutada kasulikuks teiste dekomisjoneerimisprojektide elluviimisel ning mille tulemusena suureneb ohutus ELis.

- **Proportsionaalsus**

Järgmises mitmeaastases finantsraamistikus on programmi keskmes Ignalina tuumaelektrijaama dekomisjoneerimisega seotud kiirgusohutuse probleemid, mille lahendamisel võib saavutada suurima ELi lisaväärtuse (st kiirgusohu järkjärgulise vähenemise töötajate, üldsuse ja keskkonna jaoks Leedus, aga ka kogu ELis).

- **Vahendi valik**

Programmi vahehindamise tulemused näitavad, et praegune korraldus (st Ignalina programm kui sihtotstarbeline rahastamisprogramm) on taganud programmi tulemusliku ja tõhusa rakendamise. Peamised edutegurid on ülesannete ja vastutuse selge jaotus ning tugevdatud järelevalveraamistik.

Seepärast teeb komisjon ettepaneku jätkata programmi rakendamist eelarve kaudse täitmise raames sammaste alusel hinnatud rakendusasutuse kaudu (st Leedu riiklik asutus CPMA).

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Praegu kehtivate õigusaktide järelhindamine või toimivuse kontroll**

Programmi vahehindamisel jõuti järeldusele, et praegune programm on kooskõlas ELi poliitikaga, mille eesmärk on tagada kõrgeimal tasemel tuumaohutus. ELi toetus tagab, et

⁸ Käesolev programm on praegu kõige edukam grafiitaeglustiga tuumareaktorite dekomisjoneerimisel; dekomisjoneerimiskohustus tuleneb 2003. aasta ühinemisakti protokollist nr 4 Ignalina tuumaelektrijaama kohta Leedus. Üksikasjaliku dekomisjoneerimiskava järgi kestab programm aastani 2038.

Leedus rakendatakse järjepidevalt viivitamatu demonteerimise strateegiat, ja hoiab ära liigse koormuse ülekandmise tulevastele põlvkondadele, kaldudes samas ajaloolistel põhjustel osaliselt kõrvale liikmesriigi lõplikust vastutusest tagada tuumaseadmete dekomisjoneerimiseks piisavad rahalised vahendid ja radioaktiivsete jäätmete käitlemine.

Leedu on oma reaktorite dekomisjoneerimises kooskõlas 2014. aastal kokku lepitud lähtestsenaariumiga (st dekomisjoneerimiskavaga) tulemuslikult ja tõhusalt edenenud. Programmi keerukuse tõttu on ette tulnud probleeme ja tagasilööke, kuid juhtimissüsteem on selliste probleemide lahendamisel järjest suutlikumaks osutunud.

Analüüs näitas ka, et praeguse mitmeaastase finantsraamistiku alusel eraldatud liidu rahastamisvahendite tulemusena saavutatakse tuumajaama asukohas oluliselt kõrgemal tasemel ohutus. Leedus tähistavad selles valdkonnas toimuvat peamist edasiminekut kasutatud tuumkütuse reaktorihoonetest eemaldamise ühtlane edenemine ja ettevalmistused kiiriratud grafiidi reaktori südamikust demonteerimiseks, mis on esimene omataoline ja enneolematu ulatusega projekt.

Kuni 2038. aastani Ignalina tuumaelektrijaama dekomisjoneerimiseks tarvilik täiendavate rahaliste vahendite suurendamine vajab pärast 2020. aastat hoolikat järelevalvet, sest rahastamispuudujääk on märkimisväärne (1,331 miljardit eurot).

Vahehindamine näitas, et riikliku panuse suurendamine toetab suuremat vastutust ja innustab toetusesaajat majanduslikult mõistlikult tegutsema. Analüüsis jõuti ka järeldusele, et riikliku panuse suurendamine on vajalik, kuid mitte piisav tingimus, et luua õigeaegselt ja tõhusaks dekomisjoneerimiseks õiged stiimulid. Varem õiguslikus aluses kaasfinantseerimise määrade kindlaks määramata jätmine põhjustas siiski ebakindlust, mis kõrvaldatakse järgmise mitmeaastase finantsraamistiku (2021–2027) õigusliku aluse eelnõus.

Juhtimiskorraldus on taganud programmi tulemusliku ja tõhusa rakendamise ning korvanud eespool mainitud ebakindlust seoses kaasfinantseerimisega. Peamised edutegurid olid ülesannete ja vastutuse selge jaotus ning tugevdatud järelevalveraamistik. Analüüsi käigus selgitati välja ka täiustamist vajavad valdkonnad, nimelt:

- i) liikmesriigi suurem kaasamine (programmi koordinaator ja finantskoordinaator) suurema isevastutuse saavutamiseks koos dekomisjoneerija (lõplik toetusesaaja) suurema vastutusega;
- ii) menetluste sujuvamaks muutmine juhtimistsükli õigeaegsuse ja tulemuslikkuse parandamiseks;
- iii) suurem võrreldavus muude dekomisjoneerimisprogrammide tulemuslikkusega.

Euroopa Liidu finantsabi on algusest peale rakendatud eelarve kaudse täitmise korra kohaselt⁹. Komisjon teeb ettepaneku delegeerida programmi eelarve täitmine endiselt sammaste alusel hinnatud rakendusasutusele (eelarve kaudne täitmine), st Leedu riiklikule asutusele CPMA.

• **Konsulteerimine sidusrühmadega**

Programmi vahehindamise tegemiseks algatas komisjon 2017. aasta juunis 14-nädalase pikendatud kestusega avaliku konsultatsiooni. Konsultatsioon pakkus vähest huvi (20 vastust).

⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 (mis käsitleb Euroopa Liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantseeskirju) artikkel 60.

Lisaks sellele konsultatsioonile alustati 2017. aasta juulis sihipärast veebiküsitlusel põhinenud konsultatsiooni; sellega saadi 90 sidusrühmalt, kellega ühendust võeti, veel 17 vastust (1 Bulgaariast, 4 Leedust ja 12 Slovakkias). Saadud vastustes suhtuti programmi üldiselt positiivselt, kuid ei antud programmi kohta uut lisateavet. Nimetatud kaht konsultatsiooni täiendasid siiski ligikaudu 100 küsitlusena tehtud sihipärased konsultatsioonid dekomisjoneerijate ja asjaomaste sidusrühmadega.

- **Väliseksperdid**

Programmi ettevalmistamisel järgmise mitmeaastase finantsraamistiku raames kasutati teabeallikana järgmisi dokumente:

- „Support to the mid-term evaluation of the Nuclear Decommissioning Assistance Programmes“ („Toetus tuumarajatiste dekomisjoneerimise abiprogrammide vahehindamisele“), EY, hinnang Euroopa komisjoni energeetika peadirektoraadi jaoks, 2018;
- „Nuclear Decommissioning Assistance Programme (NDAP) – Assessment of the robustness of the financing plans considering the economic-financial-budgetary situation in each concerned Member State and of the relevance and feasibility of the detailed decommissioning plans“ („Tuumarajatiste dekomisjoneerimise abiprogramm – rahastamiskavade tugevuse hindamine, võttes arvesse iga asjaomase liikmesriigi majanduslikku, rahalist ja eelarvelist olukorda ning üksikasjalike dekomisjoneerimiskavade asjakohasust ja teostatavust“), Deloitte, NucAdvisor, VVA Europe, Euroopa Komisjoni energeetika peadirektoraadi tellitud uuring, 2016;
- Euroopa Kontrollikoja eriaruanne nr 22/2016 „ELi tuumarajatiste dekomisjoneerimise abiprogrammid Leedus, Bulgaarias ja Slovakkias: alates 2011. aastast on tehtud mõningaid edusamme, kuid oluliste probleemide lahendamine seisab veel ees“.

- **Mõjuhindang**

Kooskõlas finantsmääruse ja komisjoni parema õigusloome poliitika nõuetega on tehtud praeguse programmi eelhindamine (komisjoni talituste töödokumendi vormis).

- **Lihtsustamine**

Praegu rakendatakse programmi eelarve kaudse täitmise korra kohaselt, kasutades asjaomases liikmesriigis sammaste alusel hinnatud rakendusasutust (st Leedu riiklikku asutust CPMA). Programmi vahehindamine kinnitas, et praegune korraldus on taganud programmi tulemusliku ja tõhusa rakendamise ning seepärast ei muudeta seda ka järgmises mitmeaastases finantsraamistikus, tehes vahehindamisel saadud õpetlike kogemuste põhjal mõningaid lihtsustusi.

Näiteks hakatakse programmi elluviimisel kasutama muudetud finantsmääruses ette nähtud mitmeaastast programmitööd. Seeläbi kasutatakse kõige tõhusamalt mitmeaastast üksikasjalikku dekomisjoneerimiskava kui kavandamise ja järelevalve lähtealust ning parandatakse programmi tsükli tõhusust ja õigeaegsust. Mis puutub programmitöösse, siis kajastub dekomisjoneerimisprogrammi mitmeaastane olemus mitmeaastase tööprogrammi ja rahastamisotsuse vastuvõtmises. Programmi võib hindamistulemuste põhjal läbi vaadata. Kooskõlas praeguse tavaga tuleks käesoleva määrusega ettenähtud rahalist toetust kasutada selleks, et lõpetada Ignalina lõplikus dekomisjoneerimiskavas kavandatud programmid selle

lõppkuupäevaks. Teine näide on seotud selgema kaasrahastamise raamistiku kasutuselevõttuga, mis vähendab ebakindlust rahastamisallika suhtes, kaotab riigipoolse panuse iga-aastase läbirääkimise ja kokkuleppimise vajaduse ning suurendab liikmesriigi isevastutust programmi eest.

Lisaks hakatakse kasutama ühtset eeskirjade kogumikku, kasutades samal ajal igal võimalusel ära programmide täiendavat koostoimet ja vastastikust täiendavust.

Kõigele lisaks saaks Euroopa Regionaalarengu Fondist (ERF), Euroopa Sotsiaalfond Plussist (ESF+) ja Ühtekuuluvusfondist toetada meetmeid, et soodustada asjassepuutuvat sotsiaalset ja majanduslikku üleminekut, sealhulgas energiatõhususe ja taastuvenergia meetmeid, samuti teatud muid tegevusi, mis ei ole seotud kiirusohutuse protsessidega. Nii saab nende fondide abil alata asjaomastes piirkondades lisategevusi ja kasutada ära kohapeal kättesaadavaid eksperditeadmisi, soodustades töökohtade loomist, jätkusuutlikku majanduskasvu ja innovatsiooni. Uurida tuleks ka koostoimet järgmise raamprogrammiga (FP9) ja/või Euratomi teadus- ja koolitusprogrammiga sellistes valdkondades nagu tehnoloogia areng ja katsetamine ning koolitus ja haridus.

- **Põhiõigused**

Programm ei mõjuta põhiõigusi.

4. MÕJU EELARVELE

Kavandatud eelarveassigneering aastateks 2021–2027 on 552 miljonit eurot (jooksevhindades). See põhineb dekomisjoneerimiskavas ette nähtud eeldatavatel iga-aastatel väljamaksetel, võttes arvesse kavandatavaid ELi kaasrahastamise määrasid. Lähtesenaariumiga määratakse kindlaks peaaegu lineaarne arengukõver, seega nähakse ette peaaegu püsivad iga-aastased kulukohustused ja maksekavad, nagu on esitatud õigusaktile lisatud finantssselgituses.

Kavandatava finantsprogrammi raames kaasrahastatavad meetmed põhinevad nõukogu määrusega (Euratom) nr 1369/2013 kehtestatud üksikasjalikul dekomisjoneerimiskaval. Selles kavas on juba kindlaks määratud programmi kohaldamisala, dekomisjoneerimise lõpptulemus ja lõppkuupäev; see hõlmab dekomisjoneerimistegevusi, nendega seotud ajakava, kulusid ja vajaminevat personali.

Programmi juhtimiseks vajalikud inim- ja haldusressursid jäävad jätkuprogrammis samaks.

5. MUU TEAVE

- **Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord**

Kavandamis-, järelevalve- ja kontrollisüsteemi täiendatakse ja tõhustatakse olemasoleva süsteemiga võrreldes veelgi. Lihtsustumise ja pideva paranemise tagamiseks kasutatakse vahehindamisest saadud kogemusi.

Komisjon muutis 2014. aastal programmi juhtimist mitmeaastase finantsraamistiku 2014–2020 jaoks, et määrata selgemini kindlaks ülesanded ja kohustused ning kehtestada toetusesaajatele rangemad planeerimis-, järelevalve- ja aruandlusnõuded. Kooskõlas selle läbivaadatud juhtimisviisiga määras Leedu programmi jaoks koordinaatori ja finantskoordinaatori (aseminister või riigisekretär), kes vastutavad riigi tasandil dekomisjoneerimisprogrammi kavandamise, koordineerimise ja järelevalve eest. Loodud on

järelevalve- ja aruandlusülesannetega komitee, mille kaaseesistujad on komisjoni esindaja ja programmi koordinaator.

Järgmisel rahastamisperioodil kajastub dekomisjoneerimisprotsessi mitmeaastane olemus mitmeaastase tööprogrammi ja rahastamisotsuse vastuvõtmises kooskõlas kavandatud uue finantsmäärusega. See programmitöö protsess viiakse iseenesestmõistetavalt hindamisetappidega ajaliselt vastavusse (vahehindamine nelja aasta pärast ja lõpphindamine viis aastat pärast 2027. aastat, kui ülesanded selles valdkonnas on eeldatavasti täidetud).

Need hindamised tehakse kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelise kokkuleppe punktidega 22 ja 23,⁽¹⁰⁾ milles kolm institutsiooni kinnitasid, et olemasolevate õigusaktide ja poliitika hindamine peaks olema aluseks võimalike edasiste meetmete mõju hindamisel. Hindamiste käigus kogutakse tõendeid programmi mõju kohta kohapeal, võttes aluseks programmi näitajad/eesmärgid ning üksikasjaliku analüüsi selle kohta, mil määral on programm asjakohane, tõhus, tulemuslik, annab piisavalt ELi lisaväärtust ja on kooskõlas teiste ELi poliitikameetmetega. Hindamisel saadakse kogemusi, mis aitavad tuvastada mis tahes puudused/probleemid või meetmete või nende tulemuste edasise täiustamise võimalused ning aidata suurendada nende kasutamist/mõju.

Jätkatakse praegust Euroopa Parlamendile ja nõukogule iga-aastaste aruannete esitamise tava.

Komisjon kavatseb programmi eelarve täitmise ka edaspidi delegeerida sammaste alusel hinnatud rakendusasutusele (eelarve kaudne täitmine), st Leedu riiklikule asutusele (CPMA). Lisaks jätkavad komisjoni talitused projekti elluviimise hoolikat jälgimist dokumentide läbivaatamise ja kohapealsete kontrollide kaudu kaks korda aastas ning korrapärase kavandamis-, järelevalve- ja kontrollitsükli täiendamist temaatiliste kontrollidega, juhindudes riskianalüüsist.

• Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus

Kavandatud alusakti artiklis 3 sätestatakse programmi eesmärk mitmeaastases finantsraamistikus 2021–2027. Erieesmärk kajastab programmi eesmärgi kahetahulist olemust, mille puhul seisneb saavutatav ELi lisaväärtus ühelt poolt suuremas tuumaohutuses ja teiselt poolt ELi liikmesriikide suuremates teadmistes tuumaseadmete dekomisjoneerimise kohta.

Artiklites 3, 6, 7 ja lisa määratakse kindlaks raamistik, millega tagatakse, et ELi rahastamine on keskendunud meetmetele, millega programmi eesmärk tõesti saavutatakse. Nendes sätetes selgitatakse, kuidas Ignalina tuumaelektriijaama dekomisjoneerimisel tehtavad jõupingutused on jagatud ELi ja Leedu vahel. Artiklis 7 sätestatakse ELi maksete iga-aastane ülemmäär, kusjuures liidu suurim kaasarahastamismäär on 80 %, vastusena Euroopa Kontrollikoja 3. ja 4. soovitusel,¹¹ milles vastavalt kutsutakse Leedut üles olema valmis kasutama riiklikke

¹⁰ Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni vahel 13. aprillil 2016 sõlmitud institutsioonidevaheline parema õigusloome kokkulepe (ELT L 123, 12.5.2016, lk 1–14).

¹¹ Euroopa Kontrollikoja eriaruanne nr 22/2016, 3. soovitus: „Põhimõtte „saastaja maksab“ järgimine perioodil 2014–2020 ja pärast seda riikliku rahastamise suurendamise abil. Kolm liikmesriiki peaksid tunnistama oma osa põhimõtte „saastaja maksab“ järgimise tagamisel ja olema valmis kasutama riiklikke vahendeid dekomisjoneerimiskulude, sh lõppladustamise maksumus, katmiseks nii praegusel rahastamisperioodil kui ka edaspidi. 4. soovitus. Riikliku kaasarahastamise suurendamine rahastamisperioodil 2014–2020. Komisjon peaks rahastamisperioodil 2014–2020 suurendama liikmesriikide kaasarahastamise osa. Komisjon peaks näiteks oma otsuses selgelt kindlaks määrama põhjendatud erandjuhud, mille puhul lubatakse projekte täies mahus ELi eelarvest tuumarajatiste dekomisjoneerimise abiprogrammide raames rahastada.

vahendeid dekomisjoneerimiskulude katmiseks ja komisjonil palutakse suurendada liikmesriikide kaasrahastamise osa. See artikkel ja nõukogu määruse 2013/1369/EL kohased üksikasjaliku dekomisjoneerimiskava kuluprognosisid kujundavad asjaomases ühinemislepingus kehtestatud ELi kohustuse Leedu vastu.

Artiklis 8 kehtestatakse praeguse programmiga võrreldes oluline lihtsustus, st mitmeaastase tööprogrammi kasutamine, mis kajastab dekomisjoneerimisprogrammide olemust. Kuigi programmitöö tasandil võetakse vastu mitmeaastane käsitlus, nähakse artikli 4 lõikega 3 ette iga-aastaste eelarveliste kulukohustuste täitmise võimalus ning säilitatakse tava esitada Euroopa Parlamendile ja nõukogule igal aastal aruandeid, nagu on kirjeldatud artikli 9 lõikes 4.

Artiklis 10 määratakse kindlaks mitmeaastase tööprogrammi läbivaatamise protsess sellise perioodi vältel, mis vastab programmi laadile, ning annab komisjonile vajalikud vahendid vajaduse korral parandusmeetmete kehtestamiseks.

I lisas on üksikasjalikult kirjeldatud programmi erieesmärki. I lisas on 1. tabeli kaudu esitatud komisjoni vastus Euroopa Kontrollikoja 6. soovitusel,¹² milles kutsutakse komisjoni üles kasutada ELi rahalisi vahendeid ainult nende töötajate kulude katmiseks, kes töötavad täistööajaga dekomisjoneerimises. Tabelis on ette nähtud liidu rahastuse säilitamine olulisteks ülesanneteks, nt ohutus, kasutades samas kaasrahastamise skeeme selleks, et viia kohalike sidusrühmade huvid kooskõlla komisjoni huvidega. Lisas II on sätestatud erinäitajad selleks, et kajastada programmi edusamme eesmärkide saavutamisel seoses demonteerimise ja saastest puhastamise, radioaktiivsete jäätmete käitlemise ning teadmiste levitamise.

¹² Euroopa Kontrollikoja eriaruanne nr 22/2016, 6. soovitus: „EL peaks rahastama ainult dekomisjoneerimiskulusid. Komisjon peaks võimaldama tuumarajatiste dekomisjoneerimise abiprogrammide raames ELi rahastamist kasutada ainult nende töötajate kulude katmiseks, kes töötavad täistööajaga dekomisjoneerimises.“

Ettepanek:

NÕUKOGU MÄÄRUS

millega kehtestatakse Leedu Ignalina tuumaelektrijaama dekomisjoneerimise abiprogramm (Ignalina programm) ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EL) nr 1369/2013

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse 2003. aasta ühinemisakti, eriti sellele lisatud protokolli nr 4 artiklit 3,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

- (1) 2003. aasta ühinemisaktile lisatud protokolli nr 4 (Ignalina tuumaelektrijaama kohta)⁽¹³⁾ kohaselt võttis Leedu kohustuse sulgeda Ignalina tuumaelektrijaama esimene reaktor 31. detsembriks 2004 ja teine reaktor 31. detsembriks 2009 ning need reaktorisõlmed seejärel dekomisjoneerida.
- (2) Kooskõlas ühinemisaktis võetud kohustustega ning liidu abiga sulges Leedu kaks reaktorit tähtaegselt ning tegi märkimisväärsed edusamme nende dekomisjoneerimise suunas. Kiirgusohu vähendamise jätkamiseks on vaja lisatööd. Olemasolevate hinnangute kohaselt on selleks pärast 2020. aastat vaja täiendavaid rahalisi vahendeid.
- (3) Käesoleva määrusega hõlmatav tegevus peaks vastama kohaldatavale liidu ja siseriiklikule õigusele. Käesoleva määrusega hõlmatud tuumaelektrijaama dekomisjoneerimine peaks toimuma kooskõlas õigusaktidega, mis käsitlevad tuumaohutust (nõukogu direktiiv 2009/71/Euratom)⁽¹⁴⁾ ja jäätmekäitlust (nõukogu direktiiv 2011/70/Euratom)⁽¹⁵⁾. Lõplik vastutus kasutatud tuumkütuse ja radioaktiivsete jäätmete käitlemise eest jääb Leedu kanda.
- (4) Tunnistades, et Nõukogude Liidu ajast pärineva kahe 1 500 MW RBMK-tüüpi reaktoriga Ignalina tuumaelektrijaama tegevuse enneaegne lõpetamine ja sellele järgnev dekomisjoneerimine oli pretsedenditu ja pani Leedule erakordse rahalise koorma, mis ei vastanud riigi suurusele ega majanduslikule tugevusele, sätestati protokollis nr 4, et Ignalina programmi alusel antavat liidu abi jätkatakse katkematult ja seda pikendatakse pärast 2006. aastat järgmiste finantsperspektiivide ajavahemikuks.
- (5) Käesoleva määrusega kehtestatakse Leedu Ignalina tuumaelektrijaama dekomisjoneerimise abiprogrammile (edaspidi „programm“) rahastamispakett, mis on iga-aastase eelarvemenetluse käigus Euroopa Parlamendi ja nõukogu peamine juhis Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni vahel 2. detsembril 2013. aastal

¹³ ELT L 236, 23.9.2003, lk 944.

¹⁴ Nõukogu 25. juuni 2009. aasta direktiiv 2009/71/Euratom, millega luuakse tuumaseadmete tuumaohutust käsitlev ühenduse raamistik (ELT L 172, 2.7.2009, lk 18).

¹⁵ Nõukogu 19. juuli 2011. aasta direktiiv 2011/70/Euratom, millega luuakse ühenduse raamistik kasutatud tuumkütuse ja radioaktiivsete jäätmete vastutustundlikuks ja ohutuks käitlemiseks (ELT L 199, 2.8.2011, lk 48).

eelarvedistsipliini, eelarvealase koostöö ning usaldusväärse finantsjuhtimise kohta sõlmitud institutsioonidevahelise kokkuleppe⁽¹⁶⁾ punkti 17 tähenduses.

- (6) Käesoleva programmi suhtes kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL, Euratom) 2018/... [uus finantsmäärus]⁽¹⁷⁾ (edaspidi „finantsmäärus“). Selles sätestatakse liidu eelarve rakendamise eeskirjad, sealhulgas eeskirjad toetuste, auhindade, hangete, kaudse eelarve täitmise, rahalise abi, rahastamisvahendite ja eelarvetagatiste kohta.
- (7) Vastavalt finantsmäärusele, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL, Euratom) nr 883/2013,⁽¹⁸⁾ nõukogu määrustele (Euratom, EÜ) nr 2988/95⁽¹⁹⁾ ja (Euratom, EC) nr 2185/96⁽²⁰⁾ ning määrusele (EL) 2017/1939⁽²¹⁾ tuleb liidu finantshuve kaitsta proportsionaalsete meetmetega, mis hõlmavad õigusnormide rikkumise ja pettuste ärahoidmist, avastamist, korrigeerimist ja uurimist, kaotatud, alusetult väljamakstud või ebaõigesti kasutatud summade tagasinõudmist ja vajaduse korral halduskaristuste kehtestamist. Eelkõige võib Euroopa Pettustevastane Amet (OLAF) korraldada uurimisi, sealhulgas kohapealseid kontrolle ja inspekteerimisi vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) nr 883/2013 ning nõukogu määruse (Euratom, EÜ) nr 2185/96 sätetele ja neis määrustes sätestatud korras, et teha kindlaks, kas on esinenud pettust, korruptsiooni või muud liidu finantshuve kahjustavat ebaseaduslikku tegevust. Vastavalt määrusele (EL) 2017/1939 võib Euroopa Prokuratuur uurida pettusi ja muid ebaseaduslikke toiminguid, mis mõjutavad liidu finantshuve, ja esitada nende kohta süüdistusi, nagu on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga (EL) 2017/1371⁽²²⁾. Finantsmääruse kohaselt peab iga isik või üksus, kes saab liidu rahalisi vahendeid, tegema liidu finantshuvide kaitsel täielikult koostööd ja andma komisjonile, OLAFile, Euroopa Prokuratuurile ja Euroopa Kontrollikoja vajalikud õigused ja juurdepääsu ning tagama, et kolmandad isikud, kes on kaasatud liidu vahendite haldamisse, annaksid samaväärsed õigused.
- (8) Käesolev määrus ei piira Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaselt edaspidi toimuvate riigiabimenetluste tulemusi.
- (9) Käesoleva määruse kohane rahastamine peaks olema suunatud meetmetele, millega rakendatakse dekomisjoneerimise ohutuseesmärke, samal ajal kui lõplik vastutus tuumaohutuse eest peaks jääma Leedule.
- (10) Programmiga tuleks tagada ka sellest saadud teadmiste levitamine kõikidele liikmesriikidele, kooskõlas ja koostöös liidu teiste asjakohaste dekomisjoneerimismeetmete programmidega Bulgaarias ja Slovakkias ning komisjoni

¹⁶ ELT L 123, 12.5.2016, lk 1–14.

¹⁷ [täispealkiri; ELT viide].

¹⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. septembri 2013. aasta määrus (EL, Euratom) nr 883/2013, mis käsitleb Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdusi ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1073/1999 ja nõukogu määrus (Euratom) nr 1074/1999 (ELT L 248, 18.9.2013, lk 1).

¹⁹ Nõukogu 18. detsembri 1995. aasta määrus (EÜ, Euratom) nr 2988/95 Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse kohta (EÜT L 312, 23.12.1995, lk 1).

²⁰ Nõukogu 11. novembri 1996. aasta määrus (Euratom, EÜ) nr 2185/96, mis käsitleb komisjoni tehtavat kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, et kaitsta Euroopa ühenduste finantshuve pettuste ja igasuguse muu eeskirjade eiramiste eest (EÜT L 292, 15.11.1996, lk 2).

²¹ Nõukogu 12. oktoobri 2017. aasta määrus (EL) 2017/1939, millega rakendatakse tõhustatud koostööd Euroopa Prokuratuuri asutamisel (ELT L 283, 31.10.2017, lk 1).

²² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2017. aasta direktiiv (EL) 2017/1371, mis käsitleb võitlust liidu finantshuve kahjustavate pettuste vastu kriminaalõiguse abil (ELT L 198, 28.7.2017, lk 29).

Teadusuuringute Ühiskeskusega, kuna sellised meetmed annavad suurima liidu lisaväärtuse.

- (11) Käesoleva määrusega hõlmatud Ignalina tuumaelektrijaama dekomisjoneerimisel tuleks kasutada saadavaid parimaid tehnilisi teadmisi ning võtta nõuetekohaselt arvesse kasutuselt kõrvaldatavate seadmete laadi ja tehnilisi näitajaid, et tagada ohutus ja võimalikult suur tõhusus, võttes seejuures arvesse rahvusvahelisi parimaid tavasid.
- (12) Komisjon ja Leedu peaksid tagama dekomisjoneerimisprotsessi edenemise tõhusa järelevalve ja kontrolli, et käesoleva määrusega eraldatavad rahalised vahendid omandaksid liidu suurima lisaväärtuse, ehkki lõplik vastutus dekomisjoneerimise eest jääb Leedu kanda. See hõlmab tõhusat edusammude ja tulemuslikkuse mõõtmist ning vajaduse korral parandusmeetmete võtmist.
- (13) Vastavalt 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelise parema õigusloome kokkuleppe⁽²³⁾ punktidele 22 ja 23 on vaja programmi hinnata konkreetsete järelevalvenõuete alusel kogutud teabe põhjal, vältides samal ajal ülereguleerimist ja halduskoormust, eelkõige liikmesriikides. Need nõuded võivad hõlmata mõõdetavaid näitajaid, kui see on vajalik programmi kohapealse mõju mõõtmiseks.
- (14) Programmile määratud assigneeringute summat ja programmitöö perioodi peaks olema võimalik läbi vaadata, tuginedes vahe- ja lõpphindamisaruande tulemustele.
- (15) Käesoleva määruse raames kaasrahastatavaid meetmeid tuleks käsitleda Leedu poolt nõukogu määruse 2013/1369/EL⁽²⁵⁾ kohaselt esitatud dekomisjoneerimiskava ja selle võimalike muudetud versioonide raames. Selles kavas määrati kindlaks programmi kohaldamisala, dekomisjoneerimise lõpptulemus ja lõpukuupäev; see hõlmab dekomisjoneerimistegevusi, nendega seotud ajakava, kulusid ja vajaminevat personali. Vajaduse korral peaks Leedu esitama komisjonile kava ajakohastatud versioonid nende arvessevõtmiseks tööprogrammide koostamisel.
- (16) Programm tuleks viia ellu liidu ning Leedu ühisel finantseerimisel. Maksimaalne ELi-poolse kaasrahastamise määr tuleks sätestada kooskõlas eelmiste programmide kaasfinantseerimise tavadega. Võttes arvesse võrreldavate liidu programmide tavasid ja Leedu tugevamat majandust alates Ignalina dekomisjoneerimisprogrammi kehtestamisest kuni käesoleva määruse alusel rahastatavate meetmete rakendamise lõpuni, ei tohiks liidu kaasrahastamise määr ületada 80 % rahastamiskõlblikest kuludest. Ülejäänud kaasrahastamine peaks pärinema Leedult ja muudest allikatest kui liidu eelarve, eelkõige rahvusvahelistelt finantseerimisasutustelt ja teistelt rahastajatelt.
- (17) Seetõttu tuleks määrus (EL) nr 1369/2013⁽²⁴⁾ kehtetuks tunnistada.
- (18) Kontrollikoja eriaruannet nr 22/2016 ELi finantsabi kohta Bulgaaria, Leedu ja Slovakkia tuumaelektrijaamade dekomisjoneerimiseks, kontrollikoja soovitusi ja komisjoni vastust on nõuetekohaselt arvesse võetud.
- (19) Programm kuulub nõukogu direktiivi 2011/70/Euratom kohaselt Leedu riikliku programmi kohaldamisalasse.
- (20) Selleks et tagada käesoleva määruse artikli 3 rakendamiseks ühetaolised tingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011⁽²⁵⁾.

²³ ELT L 123, 12.5.2016, lk 1.

²⁴ Nõukogu 13. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1369/2013 liidu toetuse kohta tuumarajatiste dekomisjoneerimise abiprogrammile Leedus (ELT L 346, 20.12.2013, lk 7).

- (21) Käesoleva määruse suhtes kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu poolt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 322 kohaselt vastuvõetud horisontaalseid finantseeskirju. Need eeskirjad on sätestatud finantsmääruses ning neis on sätestatud eelkõige eelarve koostamise ja täitmise eeskirjad, sealhulgas eeskirjad toetuste, hangete, auhindade ja kaudse rahastamise kohta ning ette nähtud eelarvevahendite käsutajate vastutuse kontroll. ELi toimimise lepingu artikli 322 kohaselt vastu võetud eeskirjades on käsitletud ka liidu eelarve kaitsmist juhul, kui liikmesriikides esineb üldisi puudusi õigusriigi toimimises, sest õigusriigi põhimõtte austamine on usaldusväärse finantsjuhtimise ja tulemusliku ELi-poolse rahastamise oluline eeltingimus
- (22) Kajastades kliimamuutusega toimetuleku olulisust kooskõlas liidu kohustustega Pariisi kliimaleppe rakendamise osas ning selleks et saavutada ÜRO säästva arengu eesmärged, aidatakse jätkuprogrammiga kliimameetmeid liidu poliitikas laiemalt kajastada ja panustada üldesmärgi saavutamisele, st sellele, et liidu eelarvekulutustest eraldataks 25 % kliimaeesmärkide saavutamise toetamiseks. Asjakohased meetmed määratakse kindlaks programmi ettevalmistamise ja rakendamise käigus ning neid hinnatakse uuesti programmi vahehindamisel.
- (23) Käesoleva määrusega ette nähtud rahastamisliikide ja eelarve täitmise viiside valikul tuleks lähtuda nende suutlikkusest saavutada meetmete erieesmärged ja tulemusi, võttes eelkõige arvesse kontrollidega seotud kulusid, halduskoormust ja eeldatavat nõuete täitmata jätmisega seotud riski. See peaks hõlmama ühekordsete maksete, kindlamääraliste maksete ja ühikuhindade kasutamise kaalumist ning finantsmääruse artikli 125 lõike 1 kohaste kuludega mitteseotud rahastamisvahendite kasutamist,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I PEATÜKK

ÜLDSÄTTED

Artikkel .

Sisu

Käesoleva määrusega kehtestatakse Leedu Ignalina tuumaelektrijaama dekomisjoneerimise abiprogramm (edaspidi „programm“).

Määrusega nähakse ette programmi eesmärgid, programmi eelarve ajavahemikuks 2021–2027, liidupoolse rahastamise vormid ja rahastamisvahendite andmise eeskirjad.

Artikkel .

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

²⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisevolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

- (1) „dekomisjoneerimine“ – haldus- ja tehnilised meetmed, millega vabastatakse rajatis reguleerivast kontrollimisest kas osaliselt või täielikult ning mille eesmärk on tagada pikaajaline üldsuse ja keskkonna kaitse jääkradionukliidide taseme alandamisega materjalides ja rajatise asukohas;
- (2) „dekomisjoneerimiskava“ – dokument, mis sisaldab üksikasjalikku teavet kavandatud dekomisjoneerimise kohta ning mis hõlmab valitud dekomisjoneerimisstrateegiat: dekomisjoneerimismeetmete ajakava, liik ja järjekord; kasutatav jäätmekäitlusstrateegia, sealhulgas kontrollimine ja heakskiitmine; kavandatud lõppseis; dekomisjoneerimisel tekkinud jäätmete ladustamine ja kõrvaldamine; dekomisjoneerimise ajakava; hinnangulised kulud dekomisjoneerimise lõpuleviimiseks ning eesmärgid, eeldatavad tulemused, vaheeesmärgid, kavandatud tähtajad ja vastavad tulemuslikkuse põhinäitajad, sealhulgas omandatud väärtusel põhinevad näitajad. Programmi valmistab ette tuumaseadme loa omaja ja programmi võetakse arvesse mitmeaastase finantsraamistiku töökavades.

Artikkel .

Programmi eesmärgid

1. Programmi üldeesmärk on aidata Leedut Ignalina tuumaelektrijaama dekomisjoneerimise rakendamisel, pöörates erilist tähelepanu Ignalina tuumaelektrijaama dekomisjoneerimise kiirusohutuse probleemidega toimetulekule, tagades ühtlasi tuumaelektrijaama dekomisjoneerimise käigus selle kohta saadud teadmiste laialdase levitamise kõigile liikmesriikidele.
2. Programmi erieesmärk on Ignalina seadmete ja reaktorisüvendite demonteerimine ja saastest puhastamine kooskõlas dekomisjoneerimiskavaga, dekomisjoneerimise ja vanade jäätmete ohutu käitlemise jätkamine ning saadud teadmiste levitamine ELi sidusrühmadele.
3. Konkreetse eesmärgi üksikasjalik kirjeldus on esitatud I lisa. Komisjon võib kooskõlas artikli 12 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega muuta rakendusaktidega I lisa.

Artikkel .

Eelarve

1. Rahastamispakett programmi täitmiseks ajavahemikul 2021–2027 on jooksevhindades 552 000 000 eurot.
2. Lõikes 1 nimetatud summat võib kasutada ka programmi rakendamiseks antava tehnilise ja haldusabi jaoks, näiteks ettevalmistus-, järelevalve-, kontrolli-, auditeerimis- ja hindamistoiminguteks, sealhulgas ettevõtte infotehnoloogiasüsteemide jaoks.
3. Pikemalt kui ühe eelarveaasta vältel toimuvate meetmetega kaasnevad eelarvelised kulukohustused võib jagada aastasteks osamakseteks mitmele aastale.

Artikkel .

Rahastamise rakendamine ja vormid

1. Programmi rakendatakse eelarve otsese täitmise korras vastavalt finantsmäärusele või eelarve kaudse täitmise korras koostöös finantsmääruse artikli 62 lõike 1 punktis c osutatud asutustega.
2. Programmist võib anda rahalisi toetusi ükskõik millises finantsmääruses sätestatud vormis.

II PEATÜKK

RAHASTAMISKÕLBLIKUS

Artikkel .

Rahastamiskõlblikud meetmed

Rahastamiskõlblikud on üksnes meetmed, millega täidetakse artiklis 3 ja I lisas osutatud eesmäärke.

Artikkel .

Kaasrahastamismäärad

Liidu suurim kaasrahastamismäär on programmi korral 80 %. Ülejäänud rahastamine pärineb Leedult ja muudest täiendavatest allikatest kui liidu eelarve.

III PEATÜKK

PROGRAMMITÖÖ, JÄRELEVALVE, HINDAMINE JA KONTROLL

Artikkel .

Tööprogramm

1. Programmi rakendatakse finantsmääruse artiklis 110 osutatud mitmeaastase tööprogrammi kaudu.
2. Mitmeaastane tööprogramm kajastab dekomisjoneerimiskava, mis on programmi järelevalve ja hindamise aluseks.

Artikkel .

Järelevalve ja aruandlus

1. Näitajad, mille abil antakse aru artiklis 3 sätestatud programmi eesmärkide saavutamisel tehtud edusammude kohta, on esitatud II lisas.

2. Tulemusaruannete süsteem peab tagama, et programmi rakendamise ja tulemuste järelevalveks vajalikke andmeid kogutakse tõhusalt, tulemuslikult ja õigeaegselt. Selleks kehtestatakse liidu rahaliste vahendite saajatele ja (kui see on asjakohane) liikmesriikidele proportsionaalsed aruandlusnõuded.
3. Iga aasta lõpus koostab komisjon varasematel aastatel tehtud töö edenemise kohta aruande ja esitab selle Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

Artikkel .

Hindamine

1. Hindamised toimuvad piisavalt aegsasti, et nende tulemusi saaks kasutada otsustamisprotsessis.
2. Programmi vahehindamine toimub siis, kui programmi rakendamise kohta on saadaval piisavalt teavet, ent mitte hiljem kui neli aastat pärast artiklis 1 osutatud ajavahemiku algust. Vahehindamisel käsitletakse ka artiklis 8 kirjeldatud mitmeaastase tööprogrammi muutmise ulatust.
3. Programmi rakendamise lõpul, ent mitte hiljem kui viis aastat pärast artiklis 1 nimetatud ajavahemikku, teeb komisjon programmi lõpphindamise.
4. Komisjon edastab vahehindamise tulemused koos oma märkustega Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

Artikkel .

Auditid

Auditid liidu rahalise toetuse kasutamise kohta, mille on teinud isikud või üksused, sh muud kui need, kes on saanud selleks volitused liidu institutsioonidelt või asutustelt, on aluseks finantsmääruse artikli 127 kohasele üldisele kindlusele.

Artikkel .

Komitee

1. Komisjoni abistab komitee. Kõnealune komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.
 2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.
- Kui komitee arvamus saadakse kirjaliku menetlusega, lõpetatakse nimetatud menetlus ilma tulemust saavutamata, kui arvamuse esitamisele ettenähtud tähtaja jooksul komitee eesistuja nii otsustab või kui komitee liikmete enamus seda taotleb.

IV PEATÜKK
ÜLEMINERU- JA LÖPPSÄTTED

Artikkel .

Teave, kommunikatsioon ja avalikustamine

1. Liidu rahastuse saajad tunnistavad liidu rahaliste vahendite päritolu ja tagavad selle nähtavuse (eriti meetmeid ja nende tulemusi tutvustades), andes eri sihtrühmadele, sh meediale ja üldsusele selle kohta sidusat, tulemuslikku ja proportsionaalset suunatud teavet.
2. Komisjon võtab programmi, võetud meetmete ja saadud tulemustega seoses teabe- ja teabevahetusmeetmeid. Programmile eraldatud rahalised vahendid peavad ühtlasi aitama kaasa liidu poliitiliste prioriteetide tutvustamisele, niivõrd kuivõrd need on seotud artiklis 3 osutatud eesmärkidega.

Artikkel .

Kehtetuks tunnistamine

Määrus (EL) nr 1369/2013 tunnistatakse kehtetuks.

Artikkel .

Üleminekusätted

1. Käesolev määrus ei mõjuta määruse (EL) nr 1369/2013 kohaste meetmete jätkumist või muutmist, kõnealuse määruse kohaldamist jätkatakse nende meetmete suhtes kuni nende meetmete lõpetamiseni.
2. Programmi rahastamispaketist võib katta ka tehnilise ja haldusabi kulusid, mis on vajalikud selleks, et tagada üleminek programmi ja selle eelkäija ning määruse (EL) nr 1369/2013 alusel võetud meetmete vahel.
3. Vajaduse korral võib kanda eelarvesse assigneeringuid ka pärast 2027. aastat, et katta artikli 4 lõikes (2) sätestatud kulusid, et oleks võimalik hallata meetmeid, mis ei ole 31. detsembriks 2027 veel lõpule viidud.

Artikkel .

Jõustumine

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Seda kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2021.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.
Brüssel,

*Nõukogu nimel
eesistuja*

FINANTSSELGITUS

1. ETTEPANEKU/ALGATUSE RAAMISTIK

- 1.1. Ettepaneku/algatuse nimetus
- 1.2. Asjaomased poliitikavaldkonnad vastavalt tegevuspõhise juhtimise ja eelarvestamise (ABM/ABB) struktuurile
- 1.3. Ettepaneku/algatuse liik
- 1.4. Ettepaneku/algatuse põhjendus
- 1.5. Meetme kestus ja finantsmõju
- 1.6. Kavandatud eelarve täitmise viisid

2. HALDUSMEETMED

- 2.1. Järelevalve ja aruandluse eeskirjad
- 2.2. Haldus- ja kontrollisüsteemid
- 2.3. Pettuse ja eeskirjade eiramise ärahoidmise meetmed

3. ETTEPANEKU/ALGATUSE HINNANGULINE FINANTSMÕJU

- 3.1. Mitmeaastase finantsraamistiku rubriigid ja kulude eelarveread, millele mõju avaldub
- 3.2. Hinnanguline mõju kuludele
 - 3.2.1. Üldine hinnanguline mõju kuludele
 - 3.2.3. Hinnanguline mõju haldusassigneeringutele
 - 3.2.5. Kolmandate isikute rahaline osalus
- 3.3. Hinnanguline mõju tuludele

FINANTSSELGITUS

1. ETTEPANEKU/ALGATUSE RAAMISTIK

1.1. Ettepaneku/algatuse nimetus

Nõukogu määrus, millega kehtestatakse Leedu Ignalina tuumaelektrijaama dekomisjoneerimise abiprogramm ajavahemikuks 2021–2027

1.2. Asjaomased poliitikavaldkonnad (programmi klaster)

Tuumaohutus

1.3. Ettepanek/algatus käsitleb:

☐ uut meedet

☐ uut meedet, mis tuleneb katseprojektist / ettevalmistavast meetmest⁽²⁶⁾

☒ olemasoleva meetme pikendamist

☐ ühe või mitme meetme ühendamist teise või uue meetmega või ümbersuunamist teise või uude meetmesse

1.4. Ettepaneku/algatuse põhjendus

1.4.1. Lühi- või pikaajalises perspektiivis täidetavad vajadused, sealhulgas algatuse rakendamise ettevalmistamise täpne ajakava

Ignalina programmiga täidetakse selle õigusliku aluse (st Leedu ühinemislepingu ja eelkõige 2003. aasta ühinemisakti protokoll nr 4 ja artikli 56) nõudeid.

1.4.2. ELi meetme lisaväärtus (see võib tuleneda eri teguritest, nagu kooskõlastamisest saadav kasu, õiguskindlus, suurem tõhusus või vastastikune täiendavus). Käesoleva punkti kohaldamisel tähendab „ELi meetme lisaväärtus“ väärtust, mis tuleneb liidu sekkumisest ja lisandub väärtusele, mille liikmesriigid oleksid muidu üksi loonud.

ELiga ühinemise tingimusena võttis Leedu endale kohustuse sulgeda ja seejärel dekomisjoneerida Ignalina tuumaelektrijaama Tšornobõli reaktorite tüüpi reaktorid. Näidates üles solidaarsust Leeduga, võttis Euroopa Liit Leedu ühinemislepingus kohustuse Ignalina tuumaelektrijaama dekomisjoneerimist rahaliselt toetada.

Dekomisjoneerimistegevus edeneb hästi ja see on kavas lõpetada 2038. aastal. Dekomisjoneerimise rahalise toetamise jätkamine on liidu huvides, aidates niiviisi kaasa tegevuse kõrgeimal tasemel ohutuse tagamisele. Programmiga toetatakse oluliselt ja püsivalt töötajate ja üldsuse tervise kaitsmist, hoides ära keskkonnaseisundi halvenemise ning tagades tuumaohutuse ja -julgeoleku tegeliku edenemise.

1.4.3. Samalaadsetest kogemustest saadud õppetunnid

Tehti tuumarajatiste dekomisjoneerimise abiprogrammide vahehindamine. Vahehindamisel võeti arvesse ja hinnati programmi tulemusi ja mõju, ressursside kasutamise tõhusust ja liidu lisaväärtust. Komisjon kogus vahehindamiseks vajalikku teavet ja andmeid, kaasates ulatuslikult peamisi sidusrühmi (st ministriumid, rakendusasutused, dekomisjoneerijad, tuumarajatiste dekomisjoneerimise abiprogrammide komitee liikmed).

²⁶

Vastavalt finantsmääruse artikli 58 lõike 2 punktile a või b.

Tuumarajatiste dekomisjoneerimise abiprogrammide vahehindamise tulemused võib kokku võtta järgmiselt.

Kooskõla ELi poliitikaga. ELi toetus tagab, et Leedus rakendatakse järjepidevalt viivitamatu demonteerimise strateegiat, ja hoiab ära liigse koormuse ülekandmise tulevastele põlvkondadele, kaldudes samas ajaloolistel põhjustel osaliselt kõrvale liikmesriigi lõplikust vastutusest tagada tuumaseadmete dekomisjoneerimiseks piisavad rahalised vahendid ja radioaktiivsete jäätmete käitlemine. Leedu muutis Ignalina tuumaelektrijaama dekomisjoneerimise kava 2013. aastal mitmeaastase finantsraamistiku 2014–2020 ettevalmistamisel: programmi lõpukuupäeva lükati üheksa aasta võrra edasi, 2029. aastalt 2038. aastale.

Edusammud. Leedu on oma kahe grafiitaeglustiga tuumareaktori dekomisjoneerimisega kooskõlas kokku lepitud lähtestsenaariumiga (st dekomisjoneerimiskavaga) tulemuslikult ja tõhusalt edasi liikunud.

Ohutus. Praeguse finantsraamistiku alusel eraldatud liidu rahastamisvahendite tulemusena saavutatakse asukohas oluliselt kõrgemal tasemel ohutus.

Rahastamise ulatus. Ignalina programmi 2020. aasta järgne rahastamispuudujääk on ligikaudu 1,331 miljardit eurot.

Riigi osalus. Senine riigi osaluse suurus näib olevat nõuetekohase tõhususe säilitamiseks sobilik; õiguslikus aluses ei ole aga kaasrahastamise määra kindlaks määratud, tekitades seega ebakindlust, mis tuleks kaotada. Lisaks näitas analüüs, et riikliku panuse suurendamine on vajalik, kuid mitte piisav tingimus, et luua õigeaegseks ja tõhusaks dekomisjoneerimiseks õiged stiimulid. Seepärast avaldaks suuremat mõju riskide (ülekulud, viivitused) selge ülekandmine Leedule. Seda tava on käesolevas mitmeaastases finantsraamistikus juba võimaluse korral teataval määral rakendatud.

Juhtimine. Juhtimiskorraldus on taganud Ignalina programmi tulemusliku ja tõhusa rakendamise ning korvanud eespool mainitud ebakindlust seoses riigi osaluse aspektidega.

Eesmärgid. 2020. aasta järgsel rahastamisel tuleks keskenduda selgetele ohutuseesmärkidele, mille saavutamist jälgitakse konkreetsete tulemusnäitajate abil.

Teadmiste kasv. Kõigele lisaks loovad Leedus Ignalina programmi raames ellu viidud projektidest ning Bulgaarias Kozloduy ja Slovakkias Bohunice programmi raames elluviidud projektidest seni saadud kogemused ELis pooleliolevate ja tulevaste dekomisjoneerimistegevuste elluviimiseks tugeva teadmusbasi. Nende ELi kaasrahastatavate programmide eesmärk võib olla saada juhtimisküsimuste ja haldustavade, nagu kulude prognoosimise meetodite või kavandamise ning püsivate tehnoloogiliste probleemide, nagu grafiitaeglustiga tuumareaktorite demonteerimise ja sellest tekkiva suure koguse kiiritatud grafiidi käitlemise valdkonnas tugevaks võrdlusaluseks.

1.4.4. Kooskõla ja võimalik koostoime muude asjaomaste meetmetega

Visaginase piirkonnas võib kasutada muid kättesaadavaid ELi rahastamisvahendeid, nagu Euroopa Regionaalarengu Fond (ERF), Euroopa Sotsiaalfond Pluss (ESF+) ja Ühtekuuluvusfond, tagades vastastikuse täiendavuse Ignalina programmiga. Näiteks saaks nendest fondidest toetada meetmeid, et soodustada asjassepuutuvat sotsiaalset ja majanduslikku üleminekut, sealhulgas energiatõhususe ja taastuvenergia meetmeid, samuti teatud muid tegevusi, mis ei ole kiirgusohutuse protsessidega

seotud. Nii saab nende fondide abil algetada piirkonnas lisategevusi ja kasutada kohapeal kättesaadavaid eksperditeadmisi, soodustades töökohtade loomist, jätkusuutlikku majanduskasvu ja innovatsiooni. Tuleks ka uurida algatuse koostoiinet järgmise raamprogrammiga (FP9) ja/või Euratomi teadus- ja koolitusprogrammiga sellistes valdkondades nagu tehnoloogia areng ja katsetamine ning koolitus ja haridus.

1.5. Meetme kestus ja finantsmõju

☒ **piiratud kestus**

- ☒ hõlmab ajavahemikku 2021–2027
- ☒ finantsmõju kulukohustuste assigneeringutele avaldub ajavahemikul 2021–2027

☐ **piiramatu kestus**

- rakendamise käivitumisperiood hõlmab ajavahemikku AAAA–AAAA,
- millele järgneb täieulatuslik rakendamine.

1.6. Ettenähtud eelarve täitmise viisid²⁷

☐ **Eelarve otsene täitmine** komisjoni poolt

- ☐ komisjoni talituste, sealhulgas tema töötajate kaudu liidu delegatsioonides;
- ☐ rakendusametite kaudu.

☐ **Eelarve täitmine** koostöös liikmesriikidega

☒ **Eelarve kaudne täitmine**, mille puhul eelarve täitmise ülesanded on delegeeritud

- ☐ kolmandatele riikidele või nende määratud asutustele;
- ☐ rahvusvahelistele organisatsioonidele ja nende allasutustele (täpsustage);
- ☐ Euroopa Investeeringuspangale (EIP) ja Euroopa Investeeringufondile (EIF);
- ☐ finantsmääruse artiklites 208 ja 209 osutatud asutustele;
- ☒ avalik-õiguslikele asutustele;
- ☐ avalikke teenuseid osutavatele eraõiguslikele asutustele, kuivõrd nad esitavad piisavad finantstagatised;
- ☐ liikmesriigi eraõigusega reguleeritud asutustele, kellele on delegeeritud avaliku ja erasektori partnerluse rakendamine ja kes esitavad piisavad finantstagatised;
- ☐ isikutele, kellele on delegeeritud ELi lepingu V jaotise kohaste ÜVJP erimeetmete rakendamine ja kes on kindlaks määratud asjaomases alusaktis.
- *Mitme eelarve täitmise viisi valimise korral esitage üksikasjad rubriigis „Märkused“.*

Märkused

Sammaste alusel hinnatud Ignalina programmi rakendusasutus Leedus – programmi keskne haldusasutus (CPMA) – jätkab mitmeaastases finantsraamistikus 2021–2027 rakendusasutusena.

²⁷

Eelarve täitmise viise koos viidetega finantsmäärusele selgitatakse veebisaidil BudgWeb: <https://myintracomm.ec.europa.eu/budgweb/EN/man/budgmanag/Pages/budgmanag.aspx>.

2. HALDUSMEETMED

2.1. Järelevalve ja aruandluse eeskirjad

Täpsustage sagedus ja tingimused.

Komisjon jälgib Ignalina programmi rakendamist sammaste alusel hinnatud rakendusasutusega (st CPMaA) sõlmitud delegerimislepingu ja dokumentide läbivaatamise kaudu. Komisjon teeb korrapäraselt ja riskianalüüsi alusel sõltumatuid temaatilisi kontrolle.

Tegelike edusammude ja tulemuslikkuse jälgimiseks kasutatakse ka teenitud väärtuse süsteemi.

Leedu osaleb programmi järelevalves järelevalvekomitee kaudu, mille kaasesistujad on komisjoni esindaja ja programmi koordinaator (Leedu Vabariigi aseenergeetikaminister). Järelevalvekomitee oluline ülesanne on kaks korda aastas esitatavate järelevalvearuannete läbivaatamine ja heakskiitmine.

Komisjoni ametnikud teevad kaks korda aastas tegelike edusammude hindamiseks kohapealseid kontrollkäike.

Vahehindamine tehakse hiljemalt 2024. aastal.

Lõpphindamine tehakse hiljemalt 2032. aastal.

2.2. Haldus- ja kontrollisüsteemid

2.2.1. *Haldusviisi(de), rahaliste vahendite rakendamise mehhanismi(de), makseviiside ja kavandatava kontrollistrateegia põhjendus*

Tuumarajatiste dekomisjoneerimise abiprogrammi vahehindamise tulemuste kohaselt on praegune juhtimiskord taganud programmide tulemusliku ja tõhusa rakendamise. Peamised edutegurid on ülesannete ja vastutuse selge jaotus ning tugevdatud järelevalveraamistik.

2.2.2. *Teave kindlakstehtud riskide ja nende leevendamiseks kehtestatud sisekontrollisüsteemi(de) kohta*

Programmide rakendamisega seotud riske hinnatakse dokumentide läbivaatamise, kaks korda aastas toimuvate kohapealsete kontrollkäikude ja teenitud väärtuse süsteemi põhjal, mis võimaldab viivitused ja ülekulud varakult tuvastada. Seejärel hinnatakse riske, eelistades kvantitatiivse meetodiga menetlust. Riskide register ja seotud meetmed vaadatakse läbi ja registreeritakse vähemalt kaks korda aastas. Kõige olulisemaid projekti elluviimisega seotud riske jälgitakse paralleelselt rakendusasutuste ja toetusesaajate olemasolevate riskijuhtimissüsteemide abil.

Riskianalüüs annab teavet riskipõhise järelevalve- ja kontrollimeetodi väljatöötamiseks, sealhulgas ajakohastades aruandlusnõuet, et keskenduda riskivaldkondadele, määrates kindlaks kontrollkäikude prioriteedid ja algatades täiendavaid temaatilisi kontrolle.

Programmi juhtimise tasandil on kõige olulisem kindlakstehtud risk see, et riigi panusega programmi rahastamisse ei saavutata praeguse tasemega võrreldes kõrgemat eesmärki. Seepärast tuleks alusaktis kindlaks määrata täpsed kaasrahastamise määrad ja tugevdatud kontrolliraamistik, et tagada riiklike vahendite kättesaadavus.

2.2.3. *Kontrollide kulutõhususe hindamine ja põhjendus („kontrollikulude ja seonduvate hallatavate vahendite väärtuse“ suhe) ning vigade esinemise ohu eeldatava määra prognoos (makse tegemisel ja lõpetamisel).*

Energeetika peadirektoraat on kõige tähtsamate põhinäitajate hindamise ja kontrollitulemuste alusel hinnanud kontrollisüsteemi kulutõhusust ja tulemuslikkust ning jõudnud 2017. aasta tulemuste puhul positiivsete järeldusteni. Järgmises mitmeaastases finantsraamistikus kehtivad samad tingimused.

Kulutõhususe näitaja puhul võetakse arvesse komisjoni eri üksuste tehtava järelevalve kulude suurust (hõlmab nende ülesannete täitmiseks vajaliku personali tööaega ja vajaduse korral järelevalveülesannetega otse seotud erilepinguid).

2017. aastal püsis kulutõhususe konsolideeritud hinnanguline näitaja (st kõigi volitatud üksuste puhul) üldiselt stabiilsena.

Tuumarajatiste dekomisjoneerimise abiasutuste (EBRD, CPMA) kontrollikulude täheldatud erinevus kajastab järkjärgulist üleminekut riiklikele rakenduskanalitele Leedus ning sellest tulenenud suurenenud järelevalvet ja kontrolli programmi üle.

2016. aasta ja varasemad hinnangud hõlmasid tuumarajatiste dekomisjoneerimise abiprogrammi volitatud üksustele makstud tasusid. Nüüd lisatakse need tasud allpool esitatud üksuse tasandi kuludele, kuid järjepidevuse huvides on neid arvesse võetud ka kontrollikulude suhte arvutamisel.

Üksus	Komisjoni tasandi kontrollikulud	Kontrollitud summa
EBRD	0,32 miljonit eurot (+ 2,14 miljoni euro ulatuses makstud tasusid)	239,8 miljonit eurot
CPMA	0,23 miljonit eurot (+ 1,24 miljoni euro ulatuses makstud tasusid)	87,44 miljonit eurot

Eeldatav vigade esinemise ohu määr on hinnanguliselt 0,5 %. 2017. aastal tegi energietika peadirektoraat rakendusasutuste korraldatud hankemenetluste temaatilise kontrolli ja tulemused olid positiivsed.

2.3. Pettuse ja eeskirjade eiramise ärahoidmise meetmed

Täpsustage rakendatavad või kavandatud ennetus- ja kaitsemeetmed

Alates 2013. aastast on energietika peadirektoraat töötanud välja ja rakendanud oma pettusevastast strateegiat kooskõlas OLAFi metoodikas sätestatud suunistega. Seda on ajakohastatud 2015. aasta oktoobris (hõlmab aastaid 2016–2017) ja 2017. aasta detsembris (hõlmab 2018–2019). Strateegia on kooskõlas läbivaadatud sisekontrolliraamistikuga (C(2017) 23730). Energeetika peadirektoraat on võtnud kohustuse ajakohastada oma pettusevastast strateegiat iga kahe aasta tagant.

Praegune strateegia põhineb pettuseohuga seotud haavatavuse hindamisel, et teha kindlaks energietika peadirektoraadi tegevusega seotud pettuseohud ja mõista neid laiemas kontekstis. Selles hinnangus jõuti järeldusele, et energietika peadirektoraadi puhul on pettuseoht vaid mõõdukas või väike, st olulisi või suuri ohte ei tuvastatud.

Kontrollide eesmärk oli tagada, et tehingute seaduslikkust ja korrektsust täiendab strateegiale lisatud tegevuskava.

See tegevuskava tagab eelkõige, et

kehtestatud on pettusekahtluse korral toimimise ja aruandmise sise-eeskirjad;

vastutus pettusevastaste meetmete eest on üksuste ja funktsiooni täitjate vahel selgelt kindlaks määratud;

juhtimiskava iga-aastase riskihindamise käigus käsitletakse võimalikke pettuseohte.

korrapäraselt osaletakse pettuste ennetamise ja tuvastamise võrgustiku töös ning pettuse ja eeskirjade eiramise komitee koosolekutel, samuti ollakse ühenduses teiste peadirektoraatide ja talitustega;

kohaliku pettusevastase võitluse korrespondendi funktsiooni kasutatakse kooskõlas teadusuuringute valdkonna ühise tegevuskavaga;

on tagatud asjakohasel tasemel koostöö OLAFiga.

Eelmine, 2017. aasta pettusevastane tegevuskava viidi edukalt ellu. Energeetika peadirektoraadi järjestikustes pettusevastastes strateegiates on tunnistatud, kui tähtsad on töötajate teadlikkus ja suhted rakendusasutustega, samuti OLAFi ja komisjoni ning energeetika peadirektoraadi ja teiste teadusuuringute valdkonna peadirektoraatide vahelise koostöövõrgustiku areng. Strateegia rakendamist jälgitakse ja selle kohta antakse energeetika peadirektoraadi juhtkonnale aru vähemalt kaks korda aastas.

Strateegia säilitamise ja ajakohastamise, juhtkonnale aruandmise sageduse ja töötajate teadlikkuse suurendamisega seotud näitajad osutavad, et strateegia on pettuste vältimiseks ja avastamiseks tõhus vahend, kuid töötajate teadlikkuse suurendamiseks tuleks teha pidevalt jõupingutusi. Aastatel 2016–2017 töötati välja energeetika peadirektoraadi põhitegevuse ja poliitiliste eesmärkidega seotud teadlikkuse suurendamise meetmete programm koos kohandatud algatustega. 2017. aastal keskenduti algatustes kindlateemalistele koosolekutele ja haavatavuse hindamise seminaridele. Pettuste vältimist käsitleti korrapäraselt ka sisekontrolli uudiskirjas. Teabepakett oli kättesaadav teemakohasel intraneti lehel.

3. ETTEPANEKU/ALGATUSE HINNANGULINE FINANTSMÕJU

3.1. Mitmeaastase finantsraamistiku rubriigid ja kavandatud uued kulude eelarveread

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	Eelarverida	Kululiik	Rahaline osalus			
	Number 1 „Tuumarajatiste dekomisjoneerimine (Leedu)“	Liigendatud/liigendamata ²⁸	EFTA riigid ²⁹	Kandidaatriigid ³⁰	Kolmandad riigid	Finantsmääruse artikli 21 lõike 2 punkti b tähenduses
5	Ignalina programm [12.03]	Liigendatud	EI	EI	EI	EI

²⁸ Liigendatud assigneeringud / liigendamata assigneeringud.

²⁹ EFTA: Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsioon.

³⁰ Kandidaatriigid ja vajaduse korral Lääne-Balkani potentsiaalsed kandidaatriigid.

3.2. Hinnanguline mõju kuludele

3.2.1. Üldine hinnanguline mõju kuludele³¹

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	5	„Tuumarajatiste dekomisjoneerimine (Leedu)“
---	----------	---

			2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Pärast 2027. a aastat	KOKKU
Tegevusassigneeringud	Kulukohustused	(1)	72,500	71,400	78,300	83,600	83,700	80,100	82,400	–	552,000
	Maksed	(2)	–	–	–	–	90,000	90,000	90,000	282,000	552,000
Programmi vahenditest rahastatavad haldusassigneeringud ³²	Kulukohustused = maksed	(3)									
Programmi vahendite assigneeringud KOKKU	Kulukohustused	= 1 + 3	72,500	71,400	78,300	83,600	83,700	80,100	82,400	–	552,000
	Maksed	= 2 + 3	–	–	–	–	90,000	90,000	90,000	282,000	552,000

³¹ Ümardamise tõttu ei pruugi kogusumma olla päris täpne.

³² Tehniline ja/või haldusabi ning ELi programmide ja/või meetmete rakendamiseks antava toetusega seotud kulud (endised B.A read), kaudne teadustegevus, otsene teadustegevus.

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	7	„Halduskulud“
---	----------	---------------

Selle punkti täitmisel tuleks kasutada haldusalaseid eelarveandmeid, mis esitatakse kõigepealt finantsselgituse lisas (sise-eeskirjade V lisa), mis laaditakse üles DECIDE võrku talitustevahelise konsulteerimise eesmärgil.

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

		2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	<i>Pärast 2027. a astat</i>	KOKKU
Personalikulud		0,429	0,429	0,429	0,429	0,429	0,429	0,429		3,003
Muud halduskulud		0,065	0,065	0,065	0,065	0,065	0,065	0,065		0,455
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGI 7 assigneeringud KOKKU		0,494	0,494	0,494	0,494	0,494	0,494	0,494		3,458

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

		2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	<i>Pärast 2027. a astat</i>	KOKKU
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIKIDE assigneeringud KOKKU	Kulukohustused	72,994	71,894	78,794	84,094	84,194	80,594	82,894	0	555,458
	Maksed	0,494	0,494	0,494	0,494	90,494	90,494	90,494	282,000	555,458

3.2.2. Ülevaade hinnangulisest mõjust tegevusassigneeringutele

- ☐ Ettepanek/algatus ei hõlma haldusassigneeringute kasutamist
- ☒ Ettepanek/algatus hõlmab haldusassigneeringute kasutamist, mis toimub järgmiselt:

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Aasta	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	KOKKU
-------	------	------	------	------	------	------	------	-------

Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIK 7								
Personalikulud	0,429	0,429	0,429	0,429	0,429	0,429	0,429	3,003
Muud halduskulud	0,065	0,065	0,065	0,065	0,065	0,065	0,065	0,455
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGI 7 vahesumma	0,494	0,494	0,494	0,494	0,494	0,494	0,494	3,458

Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGIST 7³³ välja jäävad kulud								
Personalikulud								
Muud halduskulud								
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGIST 7 välja jäävate kulude vahesumma								

KOKKU	0,494	0,494	0,494	0,494	0,494	0,494	0,494	3,458
--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

Haldusassigneeringute vajadused kaetakse kõnealuse meetme haldamiseks juba antud ja/või ümberpaigutatud assigneeringute raames, täiendades neid vajaduse korral täiendavate assigneeringutega, mida võidakse anda haldavale peadirektoraadile iga-aastase vahendite eraldamise menetluse käigus, arvestades olemasolevate eelarvepiirangutega.

³³ Tehniline ja/või haldusabi ning ELi programmide ja/või meetmete rakendamiseks antava toetusega seotud kulud (endised BA read), kaudne teadustegevus, otsene teadustegevus.

3.2.2.1. Hinnanguline personalivajadus

- ☐ Ettepanek/algatus ei hõlma personali kasutamist.
- ☒ Ettepanek/algatus hõlmab personali kasutamist, mis toimub järgmiselt:

hinnanguline väärtus täistööaja ekvivalendina

Aastad	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
• Ametikohtade loeteluga ette nähtud ametikohad (ametnikud ja ajutised töötajad)							
Komisjoni peakorteris ja esindustes	3	3	3	3	3	3	3
Delegatsioonides							
Teadustegevus							
• Koosseisuväline personal (täistööajale taandatud töötajad): AC, AL, END, INT ja JED ³⁴							
Rubriik 7							
Rahastatud mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGIST 7	– peakorteris						
	– delegatsioonides						
Rahastatud programmi vahenditest ³⁵	– peakorteris						
	– delegatsioonides						
Teadustegevus							
Muud (täpsustage)							
KOKKU	3	3	3	3	3	3	3

Ülesannete kirjeldus:

Ametnikud ja ajutised töötajad	
Kosseisuvälised töötajad	

Personalivajadused kaetakse juba meedet haldavate peadirektoraadi töötajatega ja/või töötajate ümberpaigutamise teel peadirektoraadi siseselt. Vajaduse korral võidakse personali täiendada iga-aastase vahendite eraldamise menetluse käigus, arvestades olemasolevate eelarvepiirangutega.

³⁴ AC = lepingulised töötajad; AL = kohalikud töötajad; END = riikide lähetatud eksperdid; INT = renditööjõud; JED = noored eksperdid delegatsioonides.

³⁵ Tegevusassigneeringutest rahastatavate koosseisuväliste töötajate ülempiiri arvestades (endised BA read).

3.2.3. Kolmandate isikute rahaline osalus

- ☒ ei hõlma kolmandate isikute poolset kaasrahastamist
- ☐ hõlmab kaasrahastamist, mille hinnanguline summa on järgmine:

assigneeringud miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Aastad	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	KOKKU
Täpsustage kaasrahastav asutus								
Kaasrahastatavad assigneeringud KOKKU								

3.3. Hinnanguline mõju tuludele

- ☒ Ettepanekul/algatusel puudub finantsmõju tuludele.
- ☐ Ettepanekul/algatusel on järgmine finantsmõju:
 - ☐ omavahenditele
 - ☐ mitmesugustele tuludele

täpsustage, kas see on kulude eelarveridasid mõjutav sihtotstarbeline tulu ☐

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Tulude eelarverida	Ettepaneku/algatuse mõju ³⁶						
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Artikkel							

Sihtotstarbeliste tulude puhul täpsustage, milliseid kulude eelarveridasid ettepanek mõjutab.

Muud märkused (nt tuludele avalduva mõju arvutamiseks kasutatud meetod/valem või mis tahes muu teave).

—

³⁶ Traditsiooniliste omavahendite (tollimaksud ja suhkrumaksud) korral peab märgitud olema netosumma, st brutosumma pärast 20 % sissenõudmiskulude mahaarvamist.